

572
1987 / 2

ISSN 0132-5965

ՀԱՅԿ

1987 ՏՅՅՈՆԵՄ №8

Дружешка

ბაღა

ბულგარეთი

ვინც საქართველოს ზღვისპირეთში უოფილა, იმან უსათუოდ იცის, როგორ გიზიდავს ლურჯი, უკიდევანო, იდუმალი უსაზღვროება, როგორ გინდა, თვალი დახუჭო, თოლიასავით ცაში აიჭრა, ხომალდებს გაუსწრო და ნახო, რა არის ჰორიზონტს მიღმა, ქართული ნაპირის გასწვრივ...

და აი, გაღმა ნაპირიც — ოქროსფერი, თბილი პლაჟი... მზეს მიფიცხებულნი პატარა, კონტა სახლები და თითქოს დარაჯად დამდგარი პილონების რიგი, რომელიც ფერად-ფერადი აღმების ტრკციალით გეგებება... „კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება ბულგარეთში!“ — გაისმის ბავშვების უყინა და სტუმარს

ამასწინათ შურნალ „დილის“ რედაქციაში სტუმრად გვეწვია ბულგარეთის საბავშვო შურნალ „დრუჟინკას“ მთავარი რედაქტორი ივან ციცილოვი. ჩვენ შევთანხმდით, რომ 1987 წელს ერთმანეთს გავუცვლიდით ნარკვევებს — ის ბულგარეთის შესახებ მოგაწვდიდა მასალას, ჩვენ საქართველოზე ვუამბობდით ბულგარელ ბავშვებს. და აი, ჩვენი შურნალების მე-8 ნომრები. „დრუჟინკა“ აქვეყნებს ნარკვევს საქართველოზე; ჩვენ გაგაცნობთ შურნალების მარია დიმიტროვას და რადოსტინა ივანოვას, ფოტოხელოვან ნიკოლაი ჩეჩკინის ერთობლივ ნამუშევარს.

გარს გეხვევიან გიორგი დიმიტროვის სახელობის საერთაშორისო პიონერთა ბანაკის დამსვენებლები. „მობრძანდით. აი ჩვენი სამშობლო“. გეპატიუებიან ისინი ბულგარეთის გასაცნობად.

...ბანაკიდანაც კი მოჩანს საზღვაო კურორტის — აღბენას სასტუმროები... აღბენა: ქალიშვილის სახელია — ბულგარული ლეგენდებიდან და თქმულებებიდან მოღწეული...

იქით. მცირედე კილომეტრის მანძილზე. შავი-ზღვისპირეთის მარგალიტი — ბულგარეთის საზღვაო დედაქალაქი — ვარნა. მაგრამ ვიდრე ვარნაში ჩახვიდოდე. კიდევ ერთი საკურორტო კომპლექსი შემოგანათებს თავისი ოქროსავით მბრწყინავი რბილი სილით.

ვარნა სიდიდით მეორე ნავსადგურია ბულგარეთში. მისი ფართო. მარმარილოს მოედნები. მწვანე პარკები და ქათათა სანაპიროები მრავალ

ვალ ტურისტს იზიდავს. ბავშვებისათვის კი დიდი სიხარულია აქაური დღეფინარიუმი.

ახლა სანაპიროს გავცდეთ და დასავლეთისკენ გავემართოთ. აი ეს ბალკანეთის მთარეხილია, ან როგორც ბულგარელები ეძახიან მას, — სტარა პლანინა. იგი შვიი ზღვიდან ბულგარეთის უკიდურეს დასავლეთამდეა გადაჭიმული და ერთმანეთისაგან ჰყოფს ჩრდილოეთ და სამხრეთ ბულგარეთს.

ბალკანი მუდამ თავშესაფრის აძლევდა ხალხის ფამაცეს შვილებს — ასე იყო დიდი ხნის წინათ, როცა ბულგარელებმა აჯანყება მოაწყვეს თურქეთის იმპერიის ბატონობის წინააღმდეგ; ასე იყო კაპიტალიზმის და ფეოდალიზმის დასამხობად ბრძოლის წლებში... მრავალი სამახსოვრო ადგილია აქ, მთებში, მაგრამ ყველა ბულგარელისათვის წმინდათაწმინდაა ორი მათგანი.

ბუზლუჯის მწვერ-

კალი! აქ 1891 წლის აგვისტოში დიმიტრ ბლაგოვის ხელმძღვანელობით საფუძველი ჩაეყარა ბულგარეთის კომუნისტურ პარტიას. ამას გვამცნობს ბუზლოჯუზე აღმართული თეთრი ქვის შენობა — „პარტიის ძეგლი“, იქვე, მარადიულ ცეცხლთან, რვა მეტრის სიმაღლიდან ანათებს სუთქიმიანი ვარსკვლავი.

კიდევ ერთი ისტორიული სიმაღლე — სტოლეტოვის სახელობის მწვერვალი.

1877 წელი. რუსეთ-თურქეთის ომი. ბულგარელთა ლაშქარმა რუსეთთან ერთად დაიკავა შიპკის გადასასვლელი და მცირე რაზმით რამდენიმე თვის მანძილზე შეინარჩუნა იგი, მერე კი გენერალ სტოლეტოვის მეთაურობით არანახული იერიში განახორციელა... ამბობენ, ვისაც ტყვია გაუთავდა, ქვებს და ხის მორებს ესროდა მეტერს, ხოლო როცა ქვაც აღარ დარჩა სასროლი, მოკლულთა ცხედრების სროლა დაიწყესო...

თავგანწირვამ და სამშობლოს სიყვარულმა სძლია მოძალადეთა ქარბალებს. დღეს სტოლეტოვის მწვერვალზე აღმართული „თავისუფლების ძეგლისაკენ“ 894 საფეხურიანი კიბე ადის... გრანიტის ლოში უდგას დარაჯად ბულგარელ და

რუს მეომართა უკვდავ ძვალშესალავს.

ბულგარეთის ისტორიის ეს გამორული, მრისხანე და დიდებული ხანა გაცოცხლა ბულგარული ლიტერატურის კლასიკოსმა ივან ვაზოვმა, რომლის ნაწარმოებები ქართულ ენაზეც არის თარგმნილი და ალბათ შენც წაიკითხავ.

ახლა კი ბალკანის სამხრეთ ფერდობებს ჩაუყვით... სტარა პლანინა მზრუნველობით ივარავს აქაურობას ჩრდილოეთის ქარებისაგან.

... ადრე დილაა. ძირს, მდინარე ტუნჯის გაღმა-გამოღმა გაშლილი ველი ვარდებით არის მოყვნილი და გამაბრუნებელი სურნელება ად-

მოიკმევა ჩვენკენ... სათუთი, მოსიყვარულე და სწრაფი თითები ღარბიან ბუჩქებზე და აგროვებენ ვარდს საქვეყნოდ ცნობილი ბულგარული ვარდის ზეთის დასამზადებლად. და ჩვენ გვაგონდება სიმღერა, რომლითაც ხვდებიან და აცილებენ სტუმარს აქაურები: „ჰა, ჩვენეზური ერთი ვარდი! დე გაგახსენოს მისმა სურნელმა ჩვენი ბალკანი, ჩვენი ზღვა და ყველა ჩვენგანი!“

აქ, ამ ადგილებში, დაიბადა პოეტი-რევოლუციონერი — ხრისტო ბოტევი. 1876 წელს, 28 წლისა, დაიღუპა იგი ბრძოლაში თურქ დამპყრობთა წინააღმდეგ, მაგრამ ცოცხალ ლეგენდად

ქ. სტარა პლანინის
სახ. სტ. მწვერვალზე
სტოლეტოვის ძეგლი

დარჩა ხალხთა ხსოვნაში. მისი უკვდავი სტრიქონები ოქროს ასოებით არის ამოკვეთილი ინგლისის უძველესი უმაღლესი სასწავლებლის — ოქსფორდის უნივერსიტეტის შესასვლელში. ბულგარეთში კი არც ერთი დონის სკოლა არ არის, რომ კედლებზე მისი სურათი არ ეკიდოს; მისი და — ბულგარელი ხალხის კიდევ ერთი სასახელო შვილის — ვასილ ლევსკისა.

დამონებული ბულგარეთის ერთი ქალაქიდან მეორეში, სოფლიდან სოფელში, კარიდან კარად დადიოდა იგი შვიდი წლის მანძილზე და უბრალო ადამიანებს უყვებოდა მშვენიერ ზღაპარს თავისუფლებაზე... და როგორც თესლი ღვივდება თბილ მიწაში, მის სიტყვებს იმედის, რწმენის და სიმხნევის ნაყოფი გამოჰქონდა გულებში. ხალხმა „თავისუფლების მოციქული“ შეარქვა მას, დამპყრობლე-

ბმა — „ჩინგიბი“, ანუ „მოუხელთებელი“. სადაც არ უნდა გაევილო, იქ მისი მიმდევრები ჩნდებოდნენ, ამბოხი მზადდებოდა... ერთხელ თურმე ჰკითხეს: „ბულგარეთს რომ გავანთავისუფლებთ, მეფედ ვის დავსვათო? მან კი მიუგო: „მარტო ჩვენი მეფისათვის რომ ვებრძოლოთ თურქებს, სისულელეა. ასე თუა, ახლაც ხომ გვყავს სულთანი. ჩვენ ბატონი კი არ გვჭირდება, თავისუფლება და თანასწორობა გვინდაო.“

ქალაქ კარლოვოს მახლობლად მდებარეობს ფრაკიის დაბლობი, რომელსაც სამხრეთ ბულგარეთის უმეტესი ნაწილი უჭირავს. მიაჩნიათ, რომ აქ დიდი ხნის წინათ ცხოვრობდნენ ამ მიწაწყლის პირველი ბატონპატრონები — ფრაკიელები. აქ არის პლოვდივი, ბულგარეთის სიდიდით მეორე ქალაქი. იგი ბულგარეთის ერთ-ერთი ულამაზესი მდინარის — მარიცას ნაპირზეა გაშენებული, შვიდ ბორცვზე, რომლებიდანაც უკვლავ თავისი სახელი და თავისი ისტორია აქვს. „შვიდი ბორცვის ქალაქის“ ერთ-ერთი სიმბოლოა მეორე მსოფლიო ომში ბულგარეთის განთავისუფლებისათვის დაღუპუ-

ლი საბჭოთა ჯარისკაცის ძეგლი. მას აქაურები „ალიოშას“ ეძახიან.

პლოვდივის მახლობლად, სოფელ ბაჩკოვოში მდებარეობს მონასტერი, რომელიც ქართველებმა — ძმებმა გრიგოლ და აბაზ ბაკურიანისძეებმა ააშენეს. აქ მოღვაწეობდა XI საუკუნის დიდი ქართველი მეცნიერი იოანე პეტრიწი. თურქების ბატონობის წლებში ბაჩკოვოს მონასტერში გადამალული ჰქონდათ ძველი ბულგარული წიგნები და ხელნაწერები. დღეს ბაჩკოვო მსოფლიო მნიშვნელობის კულტურის ძეგლია.

ახლა კი საგზაო მაგისტრალს „ფრაკიას“ გავყვით და ბულგარეთის დედაქალაქში — სოფიაში ჩავიდეთ. როგორც ქალაქის გერბზე წარწერილი დევიზი გვამცნობს, იგი „იზრდება, მაგრამ არა ბერდება!“ არ ბერდება ისევე, როგორც მისი მშვენიერი ტრადი-

ციები... აი კრელ-კრელ ეროვნულ ტანსაცმელში გამოწყობილი გოგონები ხელებზე გადაფენილ ამოქარგულ ხელსახოცზე დაწყობილ თბილ-თბილ პურს და მარილს უწვდიან სტუმრებს, მერე კი შავთვალა გოგონა ქალაქის გასაღებს გაწვდით, მობრძანდები, ჩვენი ქალაქის კარი ღიაა ყველა მეგობრისთვისო. და აი, თითქოს უფრო მხიარულად და გულითადად აჩხრი-

აღდნენ თავისუფლების პარკის შადრევნები, თითქოს ფრთები შეარჩიეს ფართო ხილის მცველებად გარინდებულმა არწივებმა და გზა დაგვილოცეს სოფიის გასაცნობად. აი, საბჭოთა არმიის ძეგლი, აგერ კლიმენტ ოხრიდელის სახელობის უნივერსიტეტი, რომელიც მალე ასი წლის იუბილეს აღნიშნავს, ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკის უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანო „სახალხო კრება“, რომლის კარზეც წარწერილია „ძალა ერთობაშია“. ესეც ქალაქის ცენტრი — „მ სექტემბრის მოედანი“ — მის ცალ მხარეს უოფილი სამეფო სასახლეა — დღეს სურათების გალერეა, მეორე მხარეს კი

— თეთრი მავზოლეუმი, რომელშიც განისვენებს ბულგარელი ხალხის სამაყო შვილი, საერთაშორისო კომუნისტური მოძრაობის ერთ-ერთი ბელადი გიორგი დიმიტროვი, ქვაზე მუდამ აწყვია ცოცხალი ყვავილები...
...მალე სტუმრები წახვალთ და სახსოვრად წაიღებთ ვარდების ველიდან წამოღებულ თითო სურნელოვან წითელ ვარდს.

მზრან ჯგუზურია

ფუტკარი

ერთი სული აქვს და იცდის, ვიდრე გავა ზამთარი. განაფხული უევარს ფუტკარს და ქართული მთა-ბარი. მუდამ ველად დაფუსფუსებს

მუშა-კაცის სადარი, არვის ერჩის, მაგრამ თუკი შეხვდა ვინმე აშარი, ნექტარს არვის არ დაუთმობს და საომრად მზად არი!

ილია ჭავჭავაძე • 150 •

პივი ვაგვაშორი

„სარჩობელაზედ“
„ივერიის“ რედაქ-
ციაში. „ოთარაანთ
ქვრივი“. ბინის გა-
მოცვლა. ილია და
ბავშვები.

ოკინის ხევის პი-
რას მეურმეებს
საქონელი გამო-
უშვიათ. საღამო
ხანს ორი ემაწვი-
ლი გამოჩნდება,
ერთი თქვსმეტ-
ჩვიდმეტი წლისა, მეორე
კი თოთხმეტის ან თხუთ-
მეტისა. მეურმეების თავ-
კაცი, მოხუცი პეტრე
მშიერ ემაწვილებს და-
აპურებს, ურემზე დაის-
ვამს და წაიყვანს. ქალაქს
რომ მიუახლოვდებიან
და დადგებიან, — ლამეს
გაათვიენებს. დილით გა-

მოღვიძებული პეტრე ნა-
ხავს, რომ ემაწვილები
გაპარულან, თან პეტრე-
სათვის ჯიბეები მოუჭრი-
ათ და რაც ჰქონია, წა-
ულიათ.

ამის მერე ოთხი წე-
ლიწადი გავა. თბილისში
წისქვილის ქვების საყი-
დლადა ჩამოსული პეტრე
შუადღისას ავლაბრის
მოედანზე გადის, სადაც
ბევრი ხალხი ირევა. ამ
ხალხისგან ის შვიტყობს,
რომ ავლაბრის მოედანზე
კაცი უნდა სიკვდილით
დასაჯონ — ჩამოახრჩონ,
მაგრამ პეტრეს არ სჯე-
რა — კაცს ასე როგორ
გაიმეტებენო; თუმცა
ყველაფერი მის თვალ-
წინ ხდება — მოიყვანენ
ემაწვილს, რომელიც მას
რადაცით ეცნობა, ფარ-
ჯას გახდიან, პერანგს გა-
დააცვავენ, თავს ყულფ-
ში გააყოფინებენ და კი-
ბეს გამოაცილიან... მხო-
ლოდ მაშინ მიხვდება პე-
ტრე, რომ ყველაფერი
ნამდვილი იყო, როცა იმ
წერილს წაიკითხავს, ვი-
დაც ნაბადში გახვეული
კაცი რომ გადასცემს.

მოთხრობა „სარჩობე-
ლაზედ“, რომლითაც
ილია ილაშქრებს სიკვ-
დილით დასჯის წინა-
აღმდეგ, მან 1874 წელს
დაწერა, როცა „ივერი-
ის“ რედაქტორი იყო.

„ივერიის“ რედაქცია
ერთხანს ილიას დის,
ელისაბედ საგინაშვილის
სახლში იყო. ეს სახლი
კალინინის ქუჩაზეა,
შვიდ ნომერში. ამ შე-
ნობაში დაბლა გაზეთის
სტამბა იყო, მაღლა კი
რედაქცია, და რედაქტო-
რიც იქ ცხოვრობდა. მა-
რცხნეა კარი გაზეთის რე-
დაქციაში შედიოდა, მარ-
ჯვენა კი — ილიას სად-
გომში, ილიას ოთახის
ქერზე გამოხატული იყ-
ვნენ ქართველი მეფეები:
დიმიტრი თავდადებუ-
ლი, თამარ მეფის მამა —
გიორგი III, დავით აღმა-
შენებელი, ლუარსაბ II;
კედლებზე ეკიდა ვახ-
ტანგ გორგასალისა და
მეფე ერეკლეს სურათე-
ბი, აგრეთვე მხატვარ გი-
გო გაბაშვილის ნახატე-
ბი. ოთახში იდგა შექსპი-
რის ბიუსტი, იყო რუსთა-

ველის, გოეთეს და გარი-
ბალდის სურათები.

კედელზე მიმაგრე-
ბულ შვლის რქებზე
ილია თავის წითელფუნ-
ჯიან ქუდს ჰკიდებდა. მა-
გიდაზე მუდამ იღო გა-
დაშლილი წიგნი, გლო-
ბუსი, საანგარიშო, სათ-
ვალე, ვეებერთელა წით-
ელი ფანქარი, ეყარა გა-
შლილი გაზეთები...

ილიას დაულაღავი
მუშაობა სცოდნია. თურ-
მე თვალს არ მოხუჭავდა,
სანამ ახლდაბეჭდილ გა-
ზეთს არ ამოუტანდნენ.

მუშაობის დროს
ილიას არც ჭამა უნდოდა
და არც სმა. მეუღლე —
ოკლა, როცა ილია მუშა-
ობდა, მის კაბინეტს არ

ეკარებოდა და თუ შეებ-
დავდა, ფეხაკრფით შე-
ვიდოდა, ერთ ფინჯან უ-
ვას ან ჩაის და პატარა
ნაჭერ პურს დაუდგამდა
და ისევ ფეხაკრფით და
ხმისამოუღებლად გაბ-
რუნდებოდა. ბევრჯერ
დაუჩივლია, ღამე წამო-
ვდგები, ილიას ოთახთან
მივალ, კარს ცოტათი შე-
ვადებ, მინდა შევიტყო,
ხომ არა უნდა რა, ვხე-
დავ, ტახტზე წამოწო-
ლილა გაუხდელი და სძი-
ნავსო.

სოფრომ მაგლობლი-
შვილი იგონებს:

„ერთ დილას მივედი,
ილიას სამწერლო კაბინე-
ტიდან სინათლე მოჩანს..
მე ჩუმად დავჩქე და გა-

ზეთებს დავუწყე კითხვა,
მაგრამ გაზეთის ფაჩუნზე
შეიტყო, რომ რედაქცია-
ში ვილაც იყო.

რომელი ხარ მან-
და, — შემომეკითხა
ილია. მე გამოვეპასუხე.
— კაცო, რა დროა? განა
ჯერ არ წასულხარ სახლ-
ში? მე ვუპასუხე, რომ
უკვე გათენდა და აგერ
მეათე საათია. მხოლოდ
მაშინ შეწყვიტა მუშა-
ობა და თავის მსახურს,
მაქსიმეს უსაყვედურა:
კაცო, რაზე ჩამკალი,
რატომ არ დამენმაუ-
რეო.

ასეთი თავდავიწყე-
ბული მუშაობით დაუწყე-
რია ილიას ხუთ დღეში
მოთხრობა „ოთარანთ

ქკრივი“, რომელიც 1888 წელს დაბეჭდილია „ივერიაში“. დაბეჭდვამდე მას ეს მოთხრობა წაუკითხავს ცნობილი საზოგადო მოღვაწის, დავით სარაჯიშვილის სახლში (ახლა ამ სახლში, მაჩაბლის ქუჩის 13 ნომერში, მწერალთა კავშირია); რვა საათზე შეკრებილან ცნობილი ქართველი მწერლები და საზოგადო მოღვაწეები, კითხვის მერე ყველას თავისი აზრი გამოუთქვამს. ბოლოს მასპინძელს ყველანი ვახშმად მიუწვევია. სუფრას რაფიელ ერისთავი გასძღოლია, ავტორი ლექსისა „სამშობლო ხევსურისა“, თქვენ რომ ყველამ ზეპირად იცით.

„ივერიის“ რედაქციაში წაუკითხავთ ილიასასათვის ვაჟა-ფშაველას მოთხრობა „შვილის ნუკრის ნამბობი“. კითხვისას ილიას სახეზე სიამოვნების შუქი გადაჰყვინა და კითხვა რომ დამთავრებულა, აღფრთოვანებული უთქვამს: „კოჭებზე ეტყობა, რა ვაჟიც გამოვა მაგ ვაჟისაგან, შორს წავა, შორსო!“

ცოტა მოგვიანებით ვაჟას „ივერიაში“ დასაბეჭდვად მიუტანია „მოხუცის ნათქვამი“. ილიას რომ წაუკითხავს, დიდხანს დაფიქრებული მჯდარა. მერე, თითქოს ძილიდან გამოერკვაო,

წამოუძახია: „არა, ჩვენ, ძველებმა, ახლა კალამი უნდა დავდოთ! გვა ვაჟას უნდა დავუთმოთ!“

1902 წელს ილია ჭავჭავაძე საცხოვრებლად ახლანდელი ორჯონიკიძის ქუჩაზე გადასულა.

ამ ბინის ერთ კედელზე დაკიდებული ყოფილა ფრანგი მხატვრის ორას ვერნეს ის სურათი, რომელიც ახლა საგურამოშია. ეს სურათი ფრანგ მხატვარს ბაირონის პოემა „მაზეჰამ“ უკარნახა. პოლონეთის პანის სასახლეში ყოფნისას მაზეჰას პანის მეუღლე შეუყვარდება. განრისხებული ქმარი მაზეჰას გაუხედნავ ცხენზე დააკარავს და ტყეში შეაგდება. ორას ვერნეს სურათზე ცხენი უღრან ტყეში მიქრის. ცხენზე დაკრულ ჭაბუკს თოკებგადაჭერილი ხელებიდან სისხლი მოსთქრიალგებს. უკან მგლები მისდევენ და მათი თავლები ცეცხლს აფრქვევენ წყვდიადში. ბაირონის პოემაში ცხენი თავს დააღწევს ტყეს და ჭაბუკს სამშვიდობოზე გაიყვანს.

საერთოდ, ილიას სურათები ჰყვარებია და მის საწერ მაგიდასთან კედელი მუდამ სურათებით ყოფილა მოფენილი. მის კაბინეტში, დგომზე, თავისუფლების ქანდაკება ყოფილა აღმართული. ახალი სახლის ეზოში

ილიას თავლა და პატარა ბინა აუგია სოფლიდან ჩამოსული გლეხების დასაყენებლად.

ილიას მეტისმეტი გახალისება სცოდნია ახალი წლის დღეებში. საახალწლო სამზადისში თურმე სულ ოღლასთან ტრიალებდა, გოზინაყის მოდულებაში მონაწილეობდა.

ილიას ძალიან ჰყვარებია ბავშვები. ბავშვებს ართობდა და თვითონაც ერთობოდა. ჭიბის საათი ჰქონდა თურმე, რომელიც მარსელიეზას უკრავდა. გაბუტულ ბავშვს ყურზე ამ საათს მიადებდა თურმე და გაახალისებდა. ცნობილ საბავშვო მწერალს ნინო ნაკაშიძეს ერთი მოთხრობა აქვს. პატარა ბუთხუზა ბიჭი ფეხის წვერებზე დგას დიდი სახლის კართან და ცდილობს, როგორმე ზარის ღილაკს მისწვდეს. დინჯად მიმავალ ილიას შეეცოდება ბიჭუნა, ხელში აიყვანს და დაარეკინებს. ჩქარა, ჩქარა, გავიქცეთ, თორემ გავგლახავენო, ეუბნება ბიჭი ილიას და გარბის. ამ დროს კარი მძიმედ გაიღება, მასპინძელი გაიხარებს ილიას დანახვით და ეკითხება: რას უნდა მივაწერო, ჩემს ოჯახში რომ მობრძანდითო. აი, იმ ბიჭუნას, რომ მირბისო, სიცილით ეტყვის ილია.

ველახე ბაღლი, ველახე ალისფერი ყაყაწი

განაფხული მიიწურა თუ არა, თამთა და დედამისი ავტობუსში ჩასხდნენ და სოფელში გაემგზავრნენ.

ერთი საათის შემდეგ ავტობუსი სოფლის განაწირას პატარა ველზე გაჩერდა. ჯერ დედა ჩამოვიდა, მერე ვიღაც კეთილმა ძიამ თამთა ჩამოასკუნა. გოგონას მადლობა უნდა ეთქვა, მაგრამ სიტყვა გაუწედა, თვალებიც ერთი-ორჯერ დახუჭა და გაახილა — ირგვლივ ვეღაფერი მწვანედ, ლურჯად, წითლად, ყვითლად, თეთრად და ვარდისფრად ციმციმებდა... უცებ, ბზზ... ჩაიხუხუნა დიდმა კრახანამ და თამთა, როგორც იქნა, გამოფხიზლდა. იქვე დედა იჯდა ეავისფერ ჩემოდანზე და იღიმებოდა. გზისპირზე ლაშქარას ევაკილები ლივლივებდნენ ლურჯად, აქა-იქ წვრილი გვირილები ანათებდნენ ყვითელ გულებს, ჰაერში ნემსივლანაობი დაქროდნენ ვერტიკალური ყვითელი ახლად დაბადებული ჭრელი პეპლები და ფარფატებდნენ უთავბოლოდ, მაგრამ ვეღაფე დიდი საოცრება ალისფერი ყაყაწოების ზღვა იყო. თამთამ მოსაწვევტად გაიწია. მაგრამ დედამ შეაჩერა: იყვნენ, შვილო, რას გიძლიან, ასე უკეთესი არ არის? რომ დაერეფ, სახლში მისვლამდე დაიფურცლებიან, აქ კი, ხედავ, როგორ უხდებიან გზისპირებს. თამთამ მაინც მოწვევტა ვეღაფე მადალი და ვეღაფე ალისფერი ყაყაწი. რამდენიმე წუთში ყაყაწომ თავი ჩაპკიდა. თამთა დაღონდა. სახლში მივიდნენ თუ არა, ყაყაწი წელიან ქილაში ჩადო, ეფერა, კხურჩულა, მაგრამ ევაკილმა სულ მალე ფურცლები ჩამოყარა და მოკვდა. მაშინ დედამ თამთას ფანჯრიდან მწვანე ფერ-

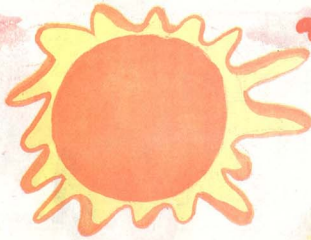
ღობი დახანხა და უთხრა: დიდი ხნის წინათ, აი, იმ ფერდობზე, განაფხულობით, ვეღაფე ლამაზი ყაყაწოები ისრდებოდნენ, მე კი მთ მირიანად ვთხრიდი და ჩემს ეხოში ვრგავდი, მინდოდა, მარტო ჩემი ეოფილიევენენ. დედა მეუხნებოდა: — ნუ შეები, მაგას, შვილო, ყაყაწო სხვაგან ვერ გაძლებს, ასეთი ჩვევა აქვს, სადაც დაიბადა და აევაგადა, იქ უნდა იცხოვროს, თესლიც იქვე უნდა დაეაროს, რომ მეორე განაფხულზე კიდევ მეტად გამრავლდეს და მოეფინოს არემარესო. მე კი არ ვუჯერებდი, და ხომ ხედავ, ამ ფერდობზე უკვე აღარ ევაკიან ყაყაწოები.

მხატვარი: ბიორაბი როინიშვილი

ლეილას თოჯინა

ღაბანა და კიდეც
 შეამართლა სულად,
 ოღონდ არ გაცივდნენ,
 არ აუტედეო სველი.
 დაუვარცხნა თმები,
 გამოპრანჯა უველი,
 ამაეს, თოჯინები,
 გრმნობენ უშუალოდ:
 ლოპა ღიკვერა,
 სახე ბუტაცა,
 და პატარა ლულა
 შსრუნველ ღეღად იქცა.

ლია კობახაძე

ანუში და ნიბინათულა

ზღვის სიდიდე არ უკვირს,
 ცის სიდიდე არ უკვირს,
 ციციქნა ციციანთულამ
 გააოცა ანუკი.
 ციციცი-ციციცი-ციციციით
 თითქოს უახლოვდება,
 მერე — უცებ იცილებს,
 მერე — უცებ შორდება.
 მისდევს გოგო ჭელოზინით,
 კვალ-ბარდი გათულა,
 როგორც დობილს დობილი,
 უსძობს ციციანთულას.

რა პარპა!

აიჭრა და აილაშა
 აბრეშუმი, ჩითი, ბამბა,
 შეიკურა ატმის კაბა,
 ჭერმის კაბა, ტუემლის კაბა.
 უჭურნულა იამ ნიავს:
 — რა პარპა!
 — აბა, აბა!
 — ტია, ტია, — თქვა ჩიტმაც და
 მკეპანებში მიინაბა.

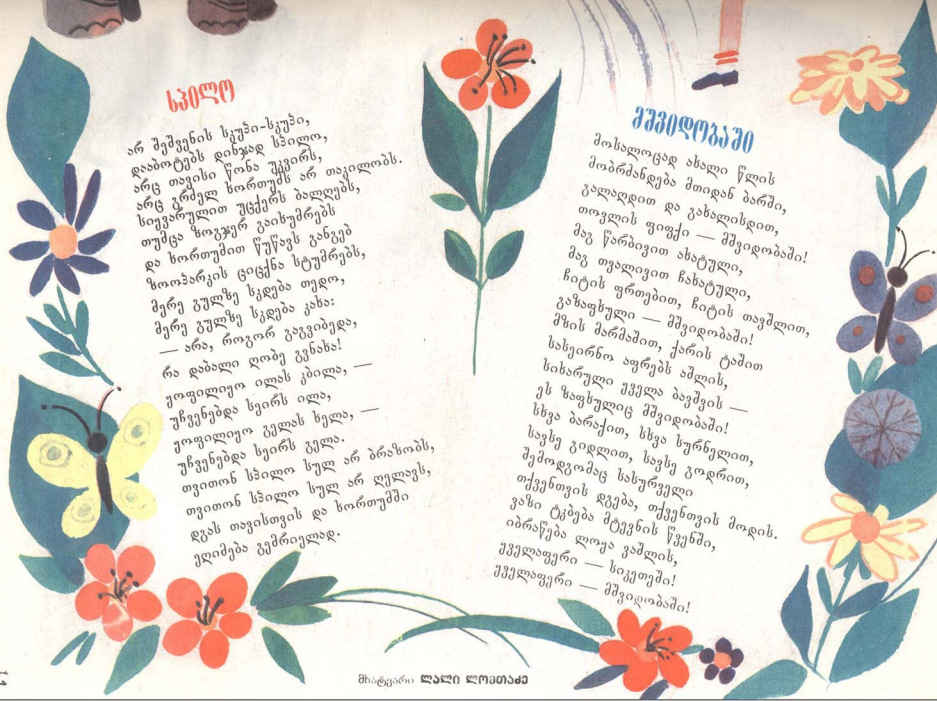

სპილო

არ შეშვინის სკუბი-სკუბი,
 დაბობტებს დიხჯად სპილო,
 არც თავისი წონა უკვირს,
 არც გრძელ ხორთუქს არ თაქილობს.
 სიყვარულით უცქერს ბაღებს,
 თუძცა ზოგჯერ გაიხურებს
 და ხორთუქით წუწუნებს განცემს,
 ზოიანრიც ციციქნა სტუმრებს,
 მერე გულზე სკდება თეღო,
 მერე გულზე სკდება კახა:
 — არა, როგორ გაცვიებდა,
 რა დაბალი ღობე გენახს!
 უოფილეო ილას კბილა, —
 უჭეუნება სეირს ილა,
 უოფილეო გელს სულა, —
 უჭეუნება სეირს გელა.
 თვითონ სპილო სულ არ ბრანოსს,
 თვითონ სპილო სულ არ ლელავს,
 გვას თავისთვის და ხორთუქში
 ედიმება გემრიელად.

პეპილოვაპი

მოხალთვად ახალი წლის
 მობრძანდება მთიდან ბარში,
 კალაღლით და ვახაღისდით,
 თოვლის ფიფი — მშვიდობაში!
 მკე წარიფით ახატული,
 მაკ თვალფიით ახატული,
 ჩიტის ფრთებით, ჩიტის თაქულით,
 გაზაფხული — მშვიდობაში!
 მზის მარმპით, ქარის ტაპით
 სასეირნო აფრებს ადღის,
 სისარული მშველა ბაქსეი —
 ეს ზაფხულიც მშვიდობაში!
 სხვა ბარაქით, სხვა სურნელით,
 სხვე გიღლით, სხვე გოდრით,
 შემოდგომაც სასურველი
 თქვენთვის დგება, თქვენთვის მოდის.
 ვაზი ტეგება მტკვინის წვეწოში,
 იბრაწება ლოთა ვაძლის,
 მშველაფერი — სიკეთეში!
 მშველაფერი — მშვიდობაში!

შეჯიბრი

ცას არწივის ორი მართვე სერავდა. ისე დიდებული საცქერი იყო მათი ფრენა, რომ მთელი ტყე სულგანაბული და თავაწეული შეჭხაროდა. ხეთა კენწერობიცი აღარ ცახცახებდნენ და ყვავილებსაც ცისკენ აელერებინათ ყელი. ვერავინ იტყვის, პატარა არწივები გრძნობდნენ თუ არა ამ საყოველთაო ადფრთოვანებას. ერთი კი იყო, ლალა ფრენდენ, მერე თითქოს ერთ ადგილას იყინებოდნენ და ის იყო უნდა დაშვებულყვენენ, რომ ხდებოდა პირიქით — ზევით და ზევით იწევდნენ, თითქოს უჩინარდებოდნენ, და ჰა, ისევ ლამაზად გაშლილი ფრთებით მოევლებოდნენ ცარგვალს.

მართვეები ყოველდღე ასე ფრენდნენ... და აი, მოხდა, რომ ერთმანეთში წაკინკლავდნენ. წაკინკლავდნენ და გაიბუტნენ. როგორც ყველა ჩხუბი და უსიამოვნება, მათი გაბუტვაც სულელური, არადჩანაგდები მიზეზით დაიწყო.

ერთ-ერთი მართვე რალაც ვერ იყო გუნებაზე და მეგობრის თხოვნაზე, მოდი ვიფრინოთო, უარი უთხრა. მოკლედ, არ აუვა. არ აუვა და ამ მეორე მართვეს ეწყინა. მერე ადგა და უსაყვედურა, რატომაა უარს რომ მეუბნები, არ გახსოვს, შენი დანაშაული მე რომ დავიბრალო.

პირველ მართვეს არ ახსოვდა. ან საიდან უნდა ხსომებოდა, როდესაც ასეთი არაფერი მომხდარა.

— დაიბრალო? რა? როდის? — მინც დაეჭვებულმა იკითხა, — აბა, მითხარი, როდის?

— ათი დღის წინათ, — არც ამოუხედავს, ისე ჩაიბუტუნა მეორემ და თავისი ტყუილი თვითონვე რომ დაეჭერებინა, დააზუსტა, — თორმეტი დღის წინ.

— ტყუი! — წამოიძახა პირველმა, — ტყუი, და არც გრცხვეინა... თავს ჭრი გვარს, ჭიშს ამ დაუჭერებელი სიცრუით... მერე რისთვის, — მოუღბა, იფიქრა, ისევ

დათმობით ვაჭობებო, — მერე რისთვის იმიტომ, რომ ფრენა არ მინდა?!

ღიახაც, ამისათვის, ღიახაცო, თავისთვის გაივლო გულში მეორე მართვემ და უკვე საკუთარ ტყუილზე გაბრაზებული უცებ აიჭრა ფრთების ტყლაშუნით. მერე თითქოს გაიყინაო, ზემოდან დააცხრა ჭამაში გართულ თავს. მართვეს სულაც არ შიოდა, ისე თავის თავზე გულმოსულმა ჩაიღინა ეს. საწყალი თავი უმწეოდ აწრიპინდა. ისევ ზევით და ზევით მიიწევდა მართვე. მერე უცებ უშვა კლანჭი თავს და შიშისაგან აცახცახებული და კულდაგრძელებული წრწუნა ჩაბზრიალ-ჩა-

ტრიალდა და პირველი მართვეს წინ აშო-
ლტილი ხის ტოტებზე ხტუნვა-ხტუნვით
დაეშვა. ზოგი ნედლი ტოტი ოდნავ ზემო-
თაც აისროდა ხოლმე თავს, რომელიც
მთლად უვნებლად დასკუპდა მიწაზე, მაგ-
რამ შიშისაგან გაოგნებული კარგა ხანს
გონს ვერ მოვიდა.

ახლა პირველი მართვე გაგულისდა
და აიჭრა ცაში. თავი რა არისო, ფიქრობ-
და, თავი რა არისო და ნელა ზვერაავდა
ტყეს.

ტყის ბინადარნი ველარ ტკებოლდნენ
მართვეთა ფრენით. სოროებხა და ფულუ-
როებში შეყუყულები გასუსულიყვნენ.
პირველი მართვე კი ზვერაავდა ტყეს.
ახე, მძღარ კუჭზე უყვარდა ზემოლან
ტყის ცქერა. როდესაც არაფერი აღუძრა-

ვდა მადას, ქვემოთ სიმწვანეში აფეთქებუ-
ლი სიცოცხლე და მშვენიერება თვალს
სიამოვნებდა. არც ახლა იყო მოშობილი,
მაგრამ ტოლის მონადირებულმა თავმა
დაავიწყა სილამაზე. აღარაფრად ებიტნა-
ვებოდა აშრიალებული ხეები, აფერადე-
ბული ბუჩქები და აქა-იქ მოცუნცულე
ცხოველები. უცებ მოწყდა და კურდღელს
სწვდა. ნელ-ნელა აიწია ცისკენ. გზადაგზა
ნადავლი მოიმარჯვა და როგორც კი იგრძ-
ნო, ჩემმა მეტოქემ დამინახაო, ზიზლით
უშვა კლანჭი. მოხდა ისევ საოცრება. თავ-
ვზე არანაკლებ გაოგნებული და შეში-
ნებული კურდღელი ნაყარ ფოთოლზე
დაეშვა რბილად. ცოტა ხნის შემდეგ, რო-
ცა შეინძრა, გაუკვირდა, ცოცხალი ვყო-
ვილვარო.

გრძელდებოდა მართვეების შეჭიბრი.
ხან რომელი ცხოველი მოფრინავდა ცი-
დან და ხან რომელი. რა თქმა უნდა, ყველა
მშვიდობიანად ვერ ეშვებოდა და იყო
ტყეში ერთი გლოვა და ტირილი.

ამას ისიც დაემატა, რომ როდესაც მარ-
თვეები შეჭიბრით მოღლილები ისვენებ-
დნენ, მიმინოები და შევარდნები ერკინე-
ბოდნენ ერთმანეთს... ტყეს ცრემლი არ
აშრებოდა. ახლაც ხშირად იცქირებოდნენ
მისი ბინადარნი ზემოთ, ოღონდ სადღა
იყო ის აღფრთოვანება, მართვეთა ლამა-
ზი ფრენა რომ იწვევდა. ყველა ცხოველსა
თუ ფრინველს შიში ჩასდგომოდა თვა-
ლებში.

ამ შევარდნებმა და მიმინოებმა ხომ
მთლად აიკლეს არემარე. მერე საიდანღაც
მოსულმა ყვავებმაც არ დაუდეს მათ ტო-
ლი.

ასეთ დროს ყოველთვის გამოჩნდება
ვინმე დინჯი და ჭკვიანი. ასეთი ამ ტყე-
ში ბუ აღმოჩნდა. ბუ არც ყვავების ხნისა
იყო და არც არწივებივით ძლიერი, მაგ-
რამ მას მარტო საკუთარი თავისა და ოჯა-
ხის ბედი არ აწუხებდა, ტყე მთლიანად
ეცოდებოდა. ადგა ეს ბუ და მართვეებს
სთხოვა, ორთავემ მომისმინეთო.

ღამე იყო. მოგესხენებათ, ბუ ღამით
ფხიზლობს და ახლადგაღვიძებულ მარ-

თვეებს მაინცდამაინც დიდი წინააღმდეგობა არ გაუწევიათ. ისიც უნდა ითქვას, ბუს პირველი სიტყვები ვერც გაარჩიეს, ისე ჩაგულდული ბუყბუყით წარმოთქვამდა. საბედნიეროდ, რაც მთავარი იყო, გაიგეს. აი, რა უთხრა ბუმ:

— თქვენ ამ ტყეში ყველაზე ძლიერები ხართ და აწი უფრო გაძლიერდებით. ყველა თქვენ გბაძავთ. თუ შეამჩნიეთ, ყვავებიც კი ცდილობენ რალაცით გაგიტოლდნენ... დიახ, ბოროტებაში მიბაძვა გატოლდება ნიშნავს... მოდი, მენდეთ. აბა სცადეთ კეთილ საქმეში გაჯიბრება... არა, არ იფიქროთ, არავინ ეცდება თქვენს წაბაძვას, მაგრამ ეს ნუ შეგაშინებთ, თქვენს მიერ ქმნილი სიკეთე სხვაა... არ ჯობია, ამაში მოგაბაძონ!?

მართვებები უსმენდნენ და ფიქრობდნენ, რომ სწორს ამბობდა ბუ. მერე ისიც ხომ იყო, რომ საჩხუბარი და გასაყოფი არაფერი ჰქონდათ. ამ შეჯიბრ-მეტოქეობაში წამოზრდილიყვნენ კიდეც და ახლა კარგა ხნის უნახავები გრძნობდნენ, როგორ მონატრებოდათ ერთმანეთი. მერე ორივემ ბუს შეავლო თვალი და გაელიმათ. ბუს ჩასძინებოდა, თავი ჩამოეგდო, მაგრამ ბუყბუყს მაინც აგრძელებდა:

— თქვენ ყველაზე ძლიერები, ყველაზე სახელოვანი წინაპრების შთამომავალი ხართ... სიკეთეში თქვენი შეჯიბრება სულ სხვაა...

მზე მთაზე წამომჯდარიყო.

უცებ თითქოს ნიშანი მისცესო, ისე აიშალენ არწივები, ტყუპად აიჭრენ ცისფერ უსასრულობაში და ცა მორკალეს. ჰა და ჰა, მზეს მიუახლოვდნენ, ოქროსფრად აელვარდნენ. უფრო და უფრო ზევით მიიწვედნენ—ორთავეს ერთი საფიქრალი გაჩენოდა, რა სიკეთე მოემოქმედებინა.

ტყე გასუსულიყო.

ისევ თავაწეული შესცქეროდა ნადირფრინველი ორ ოქროსფერ არწივს. მზე და კეთილის ქმნის სურვილი აელვარებდა მათ და რადგან სურვილი იყო. სასიკეთო საქმეს წინ რალა დაუდგებოდა.

ალექსანდრა ტაბატაძე

ქოქონდარა ქონდარა

ერთხელ თურქე ერთ ბოსტანში
ისეთი რამ მომხდარა,

გაუცნია მთელ ქვეყანას
ქოქონდარა ქონდარა.

ქოქონდარა გვარი არის,
ქონდარა კი — სახელი,
წროფესიით გვარიანი
გახლავთ წარიკმანერი.

დიდ-ზატარას კრეჭავს მუქთად,
დიღინებს და ხალისობს,
აი, სწორედ მასზე უთქვამთ
ოქრობიჭი არისო.

გასაფხულის დილა იდგა,
ცნრათვალა მზე ნათობდა,
ქინძს და ნიორს, ხახვს და ზიტნას
ერთნაირად ათობდა.

მაგრამ უცებ ღობის გასწვრივ
აღრიალდა სუნელი:

— მქამენ! მქამენ! მოვევდი კაცი!

მანჩობს ვიღაც სულელი!
 შეაჩერა ბიჭმა კრეჭვა,
 გაიხედა, ეცნობა:
 სუნელს ხარბად ჭამდა ღიჭა,
 იქვე იყო ლენცოფაც,
 შორიანლოს სხუებიც ჩანდნენ
 სარეველას ჯიშისა,
 ვერც ხოჭოებს და ვერც მანრებს
 ხმას ვერ სცემდნენ შიშითა.
 მე სტაფილო მომაწოდე! —
 მბრძანებლობდა ლენცოფა, —
 ნურც თალგამებს შეიცოდებთ!
 აბა ეგ რას მეყოფა!
 — და ბიჭს უცებ გაახსენდა.
 /სიხარულით ცას სწვდება/,
 რომ ლენცოფა ხელად კვდება,
 თუკი ვალამახდება.
 დაიძახა: — მოითმინეთ,
 მომისმინეთ, ბიჭებო,
 მანრებო და ხოჭოებო,
 ლენცოფებო, ღიჭებო!
 მე სუთ წუთში ამ მაკრატლით
 თქვენს ბრძენთაბრძენ ბელადსო
 ისე გავკრეჭ, სილამაზით
 რომ სჯობნიდეს ვეველასო.
 და ლენცოფაც წინ წამოდგა,
 რჩევას არ დაუსცადა,
 მოიდგრა თავი კონტად,
 გამკრიჭვო, უბრძანა.
 ბიჭი მასთან გაჩნდა ხელად,
 მიესალმა თავდახრით,
 ეურს აკლია, იცის, ბელადს,
 და ხმამაღლა ჩასძახის:
 — რა თავი გაქვს! ჭკუით სავსე!
 რა ლამაზი, რა ბრძენი! —
 დააყოლა ჩუმად ასეც:

— არის თივის საბძელი.
 ბიჭი კრეჭავს, ბოსტანში კი
 ხმა დირხა მრისხანე:
 — მოლაღატე არის იგი,
 გადავიდა მტრის მხარეს.
 — აჰ, რას ამბობთ, თქვენ ქონდარა
 არ გცნობიათ სრულიად,
 მას ღალატი წუთითაც კი
 გულში არ გაუკლია.
 ბიჭი საქმეს უცებ მორჩა,
 იყოჩაღა ძალიან,
 გავრეჭილმა ლენცოფამ კი
 სული წამში დალია.
 დაფრთხა მტერი უბელადო,
 გარბის ქედმოკლეჯილი...
 — გაწედა თქვენი ჯიში! — ევირის
 გზის გადაღმა ჯეჯილიც.
 ხომ ვითხარით, ერთ ბოსტანში
 ისეთი რამ მომხდარა,
 გაუცნია სულ ერთ წამში
 მთელ ქვეყანას ქონდარა.

ბიორბი კაპარაპა

ბროლია და ზურიკო

ზაფხულობით ყველა ბავშვივით სოფელში მიუხაროდა ზურიკოს. იმდენი საინტერესო რამ ელოდა იქ, რომ ქალაქში რა გააჩერებდა. ბებოს და პაპას რომ თავი გავანებოთ და ტოლ-მეგობრებიც დავივიწყოთ, მარტო ბროლიასათვის ღირდა სოფელში დასვენება.

ერთგული ბროლია, სადაც არ უნდა ყოფილიყო, როგორც კი ზურიკოს ხმას გაიგონებდა, აქოშინებული მოვარდებოდა და ზედ ახტებოდა. შემდეგ უთავბოლო სირბილს მოჰყვებოდა, ხან მიწაზე გაგორდებოდა, ხან ადგილზე ტრიალებდა, სიხარუ-

ლით აღარ იყო.

იმ ზაფხულსაც პირველი ბროლია შემოეგება ზურიკოს და მერე წუთით აღარ მოსცილებია.

პაპამ ახალი გასართობი გამოუძებნა მეგობრებს, კვირაში ერთხელ სამწყესურში დაატარებდა. ზურიკოს გარიჟრაჟზე ადგომა, ცოტა არ იყოს, უჭირდა, მაგრამ როგორც კი პირზე ცივ წყალს შეისხამდა, იმწამსვე ფხიზლდებოდა, სწრაფად შემოირბენდა ბროლიასთან ერთად მთელ უბანს და ძროხებს გამორეკავდა. წინ ბებიას ჯიშთან „ცურისა“ გაიგდებდა და ბავშვებთან ერთად ნახირს საბალახოდ მიერეკებოდა.

სოფლის ვიწრო შუკებში ადვილი იყო საქონლის დამორჩილება, გაშლილ მდელოზე კი ბევრი სირბილი უწევდათ პატარა მწყემსებს. განსაკუთრებით ერთი შავი ძროხა აწვალდებოდათ. საძაგელი არც ღობე-ყორეს ერიდებოდა და არც ეკლიან ჩირგვებს. წინ გაიჭრებოდა და, აბა თუ ვაუკაცი იყავი, გადადგომოდი. იმ თავგასულ ძროხას ნახირიც კვალში მიჰყვებოდა და პატარები ოფლში იხვითქებოდნენ.

თუმცა ძალიან იღლებოდნენ ბავშვები, მაგრამ სამწყესურში სიარული მაინც მოსწონდათ და თავიანთ გაჭირვებას არავის უმხელდნენ.

სრულიად შემთხვევით ბროლიამ უშველა ჭავჭავებს.

ერთხელ ზურიკომ შესაშინებლად ქვა ესროლა თავგასულ ძროხას, ბროლიამ კი ის ქვა უკან მოუბრუნებინა. ეს იყო და ეს. ამის შემდეგ ზურიკოს აღარ უჭირდა წინგაჭრილი ძროხის მობრუნება. აიღებდა ქვას

18 469

და მისკენ გაისროდა. ბროლია ყეფით გავარდებოდა და სანამ ქვას პირს დაავლებდა, ძროხას აფრთხობდა ყეფით, რადგანაც ეგონა, ქვაში მეციღებოა.

ჭურიკოს მორიგეობის დროს საქონელი აღარ იფანტებოდა და აღარც ნათესებში გადადიოდა. ამიტომაც იყო, რომ ბრიგადირმა, ძია ვანომ, შეაქო ჭურიკო.

სამწყესურში პატარებს ფეხბურთის სათამაშო ერთი მდელი ჰქონდათ შერჩეული და ძია ვანომ ეს რომ შენიშნა, ბიჭებს უთხრა:

— თუ სტადიონი გინდათ, სოფლისპირა მინდორი ქვებისაგან ვაჭმინდეთო.

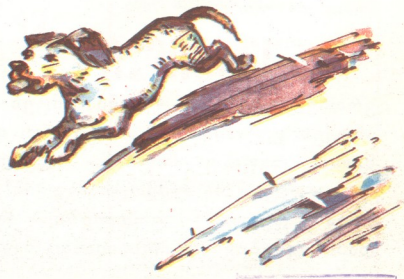
ბავშვები ხალისით შეუდგნენ მუშაობას, მაგრამ გადაყრიდნენ თუ არა ქვებს, ბროლია იმწამსვე უკან მოარბენინებდა. როგორ არ ეცადნენ პატარები, ჭერ „აუხსნეს“, მერე გაუწყრნენ კიდეც, მაგრამ თქვენც არ მომიკვდეთ, მუყაითი ბროლია მაინც თავისას აკეთებდა, თან გახარებული ყეფდა, ეგონა, მეთამაშებიანო.

სხვა გზა აღარ იყო და ბროლია დააბეს, მაგრამ ჭაჭვს შეუჩვეველმა ისეთი წკავწკავი ატეხა, მთელი უბანი აიკლო. არადა, აუშვეს თუ არა, გადაყრილი ქვები ხუთ წუთში უკანვე მოარბენინა.

რა ექნათ, როგორ მოეშლევინებინათ ბროლიასათვის ეს ცუდი ჩვევა?! დაბმავზე ლაპარაკი ზედმეტი იყო. მის საცოდავ წკმუტუნს ვერანაირი სულდგმული ვერ აიტანდა. სხვანაირად კი სტადიონი არ კეთდებოდა. ამ უჩვეულო ამბავმა უფროსებიც კი დააფიქრა.

— მოდი, სხვა სოფელში გავაჩუქოთო, — თქვა ვილაცამ, მაგრამ ბიჭებმა შორს დაიჭირეს. რა ბროლიას ბრალი იყო, რომ ადამიანის ენა არ ესმოდა?

გამოსავალს ჭურიკოს ბებია მიავნო. ერთი ქვა აიღო, წიწაკით კარგად შელესა და ბროლიას დასანახავად მოისროდა. ძალი მყისვე გავარდა, ქვას პირი დაავლო... მაგრამ იმწამსვე პირი უშვა. შემდეგ დიდხანს იწკავწკავა პირდაფუფქულმა, და ამის შემდეგ ქვას აღარ გაკარებია. გულით გახარებულ ჭურიკოს ბებია ერთი საიდუმლო გაანდო — თურმე ოდესღაც ბებია ამეთივე წესით გადააჩვია „მატყუარა“ საწოვარას ოთხი წლის ჭურიკო.

ზორის შიტაკოვი

ყვავილი

ერთხელ ნასტიას ქოთნით მცენარე აჩუქეს. გოგონამ შინ მიიტანა და ფანჯრის რაფაზე მიუჩინა ადგილი.

— ფუი, რა უშნო რამ არის! — თქვა დედამ, — ფოთლები პირდაპირ ენებივითა აქვს, თანაც ეკლი-

ანი. უთუოდ უხამიანი იქნება. მე მაგას არ მოვრწყავ.

— მე თვითონ მოვრწყავ, — უთხრა დედას ნასტიამ. — იქნებ ყვავილები ექნეს ლამაზი.

მცენარე უზარმაზარი გაიზარდა, მაგრამ არ უყვავილია.

— უნდა გადავადლოთ, — თქვა დედამ, — არც ლამაზია და არც სიხარული მოაქვს.

ერთხელაც, ნასტია ავად გახდა. ძალიან შეეშინდა, დედა ან გადაადგდეს ყვავილს, ან არ მოვრწყავს და გახმებო.

დედამ ექიმს გამოუძახა.

ექიმმა გასინჯა ნასტია და თქვა:

— ერთი მცენარის ფოთლები რომ გეშრვათ, უთუოდ უშველიდა, იცით, როგორია — თითქოს ბრტყელი და თან წვეტიანი...

— დედიკო! — წამოიყვირა ნასტიამ. — ეს ხომ ჩემი ყვავილია!

ექიმი მეორე ოთახში გავიდა, შეხედა მცენარეს და თქვა:

— სწორედ ამაზე გეუბნებოდით. ამ ყვავილის ფოთლები მოხარშეთ, ნახარში დაალევინეთ და მალე მომჯობინდება.

— მე კი გადაგდება მინდოდა. — თქვა დედამ.

ამ ყვავილის ფოთლების ნახარში ძალიან მოუხდა ნასტიას, იგი მალე გამოკეთდა და ფეხზეც წამოდგა.

— აი, მე რომ კარგად ვუვლიდი ჩემს ყვავილს, იმანაც მიშველაო. — თქვა ნასტიამ.

ამის შემდეგ დედამ ბევრი ასეთი მცენარე მოაშენა და ნასტიას მულამ ასხევედა მის ნაყენს.

გზაწიღი

გივი გლოზია

ძნელად ნახვთ ქალაქში,
სოფელშია ბუერი.
ველამდე ზის მიწაში
დიდუყელა

შოთა სოღაზნელი

აღისფერად ხასხასებს,
გოცდებუ მნახველი.
ტეის ხილია დნ წამლად
იხმარება

ბ
ა
ე
ვ
გ
დ
ე
ზ
ა
ბ
გ
დ
ე
ზ
ა
ბ
გ
დ
ე
ზ

წიკუ

საპარტიველოს ალკპ ცკ-ისა
დნ ვ. ი. ლენინის სხმელოვის
პიონერთა ორგანიზაციის
რესპუბლიკური საბჭოს მუ-
ნალი უმეროსკლასმელოთ-
ვის.

გამოდის 1904 წლიდან
საქ. კვ. ცკ-ის გამომეველობა.

მთავარი რედაქტორი
მევერ ნიშარაძე

სარედაქციო კოლეგია: მღურდ ამო-
კაძე, მანანა ანთაძე, ლავარა ბაბუა,
მერი ლპითაშვილი, ლეილა მრამე,
გელა ლოსაბრძოძე, გეველა მრამ-
ელიშვილი, ჯურბა ნაღობაძე, გი-
ორგი როინიშვილი (სამხეტრო რე-
დაქტორი), თმანაზ ჩალაშვილი (პ/მე-
მეღიანი), მიძინაზ ჩალაშვილი (პ/მე-
მეღიანი), მიძინაზ ჩალაშვილი (პ/მე-
მეღიანი), მიძინაზ ჩალაშვილი (პ/მე-
მეღიანი), მიძინაზ ჩალაშვილი (პ/მე-
მეღიანი).

ტექნიკური რედაქტორი
მელი შვერციშვილი

მისამართი: რედაქციის, გამომეველობის,
სტამბის — მიბილისი, ლენინის, 14. ტელ:
მთ. რედაქტორის 93-41-30, 93-98-15;
პ/მე. მეღიანის 93-10-32, 93-98-18; საშ. რედაქტორის—93-98-18; განყოფილებე-
ბის: 93-98-19.

გაღეცა ახაწეობად 10.06.87 წ., ხელმო-
წერილია დასაბეცად 25.08.87 წ., ქალა-
ღლის ზომი 60x 90/8, ფის. ნაბ. ფურც.
2,5. ტირაჟი 168.000, შვეკეთა 1498

ელაზე ნახატო
ბმსო ხიღაშვილისა

«დილა» («Утро») ежемесечный жур-
ნал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского
Республиканского Совета Всесоюзной
пионерской организации им. В. И.
Ленина для младшеклассников, на грузинском языке.

Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии.

Главный редактор Энвер Нишарадзе (тел. 93-41-30).

Адрес редакции и издательства: 380096, г. Тбилиси ул. Ленина, 14. Объем 2,5 печатных листа, тираж 168.000. Заказ №1498

კოსმოსურ სივრცეში გაფანტული ვარსკვლავებიდან ერთ-ერთზე დიდი მხიარულება — სხვა პლანეტებიდან მოფრენილ სტუმრებს საზეიმო აღმებით და დოლის ხმაურით ხვდებიან აქაური მკვიდრი კაცუნები და ცხოველები... ზოგი მაღლაც კი აფრენილა სტუმრების შესაგებებლად. აბა, თუ მონახავთ ერთი და იგივე პლანეტის მოსახლეთა წყვილებს.